

СВІДЧАТЬ ДОКУМЕНТИ

Тридцять вісім років тому воїни 13-ої армії Першого Українського фронту вели важкі бої за визволення району від німецько-фашистських загарбників. Громили фашистів піхотинці та артилеристи, мінометники та льотчики, кавалеристи та зв'язківці, представники інших родів військ. Допомогали їм своїми мужніми діями у тилу ворога і радянські партизани.

У гарячих боях з ворогом сотні воїнів віддали своє життя за визволення сіл та селищ району. Трудячі назавжди збережуть у своїх серцях світлу пам'ять про цих героїв, які вічним сном сплять у братських могилах. До підніжжя пам'ятників, споруджених воїнам, лягають букети квітів та вінки. Іменами героїв названо піонерські дружини та загони, бригади комуністичної праці, колгоспи, вулиці міст та селищ, школи.

Про їх подвиги розповідають експозиції державних та музеїв на громадських засадах, у яких як святиня зберігаються особисті речі, нагороди, фотографії, документи героїв. І ми з глибоким хвилюванням вдивляємося і вчитуємося в ці реліквії, бо вони свідчать про мужність та героїзм радянських воїнів, про їх безмежну любов до нашої прекрасної Батьківщини.

Нині ми пропонуємо деякі з цих документів, які мають безпосередні відношення до подій, пов'язаних з визволенням району від німецько-фашистських загарбників.

Від Радянського Інформбюро

(З оперативного звіщення за 5 лютого 1944 року)

Війська 1-го Українського фронту в результаті навалного удару рухомих з'єднань та піхоти і зміло проведеного обхідного маневру оволоділи обласними центрами України містами Луцьк та Ровно, містом та крупним залізничним вузлом Здолбунів, а також з боями зайняли більше 200 інших населених пунктів і серед них районні центри Ровенської області місто Острог, Александрію, Деражне, Рафалівку, Клевань, Олику, районний центр Волинської області місто Колки та залізничні станції Кривини, Могіляни, Острог, Івачково, Квасилів, Шпанів, Обарів, Оржів, Клевань, Ново-став, Цумань, Олику, Гарматнів, Ківерці, Любомирськ, Волошки, Решуцьк, Галли, Рафалівка. В боях захоплено більше двох тисяч полонених.

І. В. Павлюченко. 1943 р.

Другою авіаескадрилею 525 штурмового Червонопрапорного Ямпольсько-Кременецького авіаполку командував Іван Васильович Павлюченко. З лютого по квітень 1944 року авіапідк базувався на аеродромі в с. Тинному. Саме звідси 22 березня 1944 року на виконання останнього свого бойового завдання вилетів І. В. Павлюченко. І в 1944 році він був похований саме на цьому ж аеродромі.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 26 жовтня 1944 року майору І. В. Павлюченку за мужність та героїзм, виявлені ним у боях проти фашистів було посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

Рік тому, 5 лютого 1944 року, столиця нашої Батьківщини Москва урочисто салютувала доблесним військам Першого Українського фронту, що силою своєї непереможної зброї визволили місто Ровно від німецько-фашистських загарбників. Через Горинь і Случ, через болота і лісові хащі Полісся, перемагаючи шалений опір гітлерівців, пройшли радянські чудо-богатирі, що несли в серцях палку любов до рідного краю і люту ненависть до фашистських душогубів. Не шкодуючи сил і самого життя, безстрашно йшли в бій росіяни і українці, узбеки і таджиків, грузини і якути.

Славлячи доблесну Червону Армію за її великий подвиг, за визволення і врятування від тяжкого німецького рабства, трудящі люди зустрічали її з душевною радістю, з букетами квітів, з палкою подякою і побажанням якнайвидше добити лютого ворога. Скрізь по містах і селах, де проходили частини Червоної Армії, стихійно виникали мітинги. Трудящі вітали свою визволительку і всім, чим могли, допомагали фронтові.

В боях за визволення Ровенщини від німецько-фашистських загарбників вкрили себе славою і народні месники — червоні партизани. В тилу ворога ровенські партизани громили і руйнували ворожі комунікації, створювали для німецьких загарбників неможливі умови для існування.

Уривок з статті секретаря ОК КП(б)У, начальника обласного штабу партизанського руху, генерал-майора, члена нелегального ЦК КП(б)У, депутата Верховної Ради СРСР В. А. Бегми.
(Газ. «Червоний прапор», 1945 р., 5 лютого).

Війська генерала Пухова продовжували наступ: о 6.00 2.11.44р. оволоділи містом Луцьк і після запеклих вуличних боїв о 18.00 оволоділи містом Ровно...

Противник протягом дня перед фронтом наступаючих військ армії з босм продовжував відступати на захід та південний захід, чинячи запеклий опір, особливо сильний в районах Ровно та Дубно...

Кавалерійські частини генерала Соколова з частинами генералів Глухова та Кирюхіна оволоділи містом Ровно і в кінці дня вийшли в район Басового Кута. [Витяг з журналу бойових дій військ генерала М. П. Пухова, командуючого 13-ю армією Першого Українського фронту].

В боях за місто Ровно особливо відзначилися солдати та сержанти роти автоматників гвардії старшого лейтенанта Бурцева. Командир 76-мм гармати гвардії молодший сержант І. С. Кутяник з відкритої вогневої позиції знищив бронетранспортер.

(Архів Міністерства оборони СРСР)

В боях на підступах до міста Ровно 30 січня 1944 року частини противника були оточені нашими військами і, не маючи виходу, прагнули будь-що проорвати оточення.

У запеклому бою з переважаючими силами ворога тов. Титаренко замінив тяжко пораненого кулеметника і сам заліз за кулемет. Підпустивши гітлерівців, що йшли в контратаку, на 30—

* * *

40 метрів, став розстрілювати їх. У цей момент тов. Титаренко був тяжко поранений, але не залишив поля бою. Обливаючись кров'ю, він продовжував знищувати ворога прицільним кулеметним вогнем. А коли було вбито командира ескадрону, він прийняв командування ескадроном на себе.

У цьому бою тов. Титаренко особисто знищив понад 200 ні-

мецьких солдатів і офіцерів, відбив кілька контратак і тим самим забезпечив виконання полком наказу.

Командир полку гвардії майор Симбуховський. 6 лютого 1944 р. (з нагородного листа І. З. Титаренка, гв. сержанта, командира обслуги станкового кулемета 4-го батальйону 29 гвардійського полку).

Кіннотники на вулицях визволеного від фашистів міста Ровно. Лютий 1944 року.

ДАТИ ВИЗВОЛЕННЯ

Жобрин — 31 січня
Клевань-2 — 31 січня
Оржів — 31 січня
Олександрія — 31 січня
Клевань-1 — 1 лютого
Колоденка — 1 лютого
Ровно — 2 лютого
Омеляна — 3 лютого

Матеріали підготував
Г. БУХАЛО,
зав. відділом історії
облмузею, канди-
дат історичних на-
ук.